

BROJ 7.

15. APRIL 2026.

njuzleter

NOVA AKROPOLA

Priroda je zaista puna neprocenjivih primera, ali moramo da uronimo u nju i da čitamo iz onoga što nam nudi, bez obzira na sve knjige koje nam stoje na raspolaganju.

www.nova-akropola.rs

NOVA

KNJIGA

U IZDANJU NOVE AKROPOLE

...
[...] život nam u svom bogatstvu nudi mnogo više herojstva nego što smo spremni da priznamo.

[...] reč je o malim svakodnevnim herojima koji ostvaruju istinske podvige, ulažući napor dostojan titana iako su samo ljudi.

njuzleter

NOVA AKROPOLA

APRIL 2026 | BR.7

SADRŽAJ

- Ljubav prema prirodi 4
Delija Steinberg Guzman
- Ekološki problemi i prava mera 7
Marko Čumić
- Šta je novo u Novoj Akropoli? U Srbiji 10
- Šta je novo u Novoj Akropoli? U svetu 11
- Predstojeći događaji 12
- Azotni ciklus 14
Tijana Repajić

IMPRESUM

IZDAVAČ:

NOVA AKROPOLA SRBIJA

kulturno udruženje

imejl: info@nova-akropola.rs

web: www.nova-akropola.rs

ADRESA

NOVA AKROPOLA | Srbija

Brankova 24, 11000 Beograd

065 82 12 384

RADNO VREME:

PON – ČET 18 h – 21 h

UREDNIŠTVO:

Glavni urednik: Daliborka Kiković

Urednici rubrika: Jasna Glišić,

Marko Čumić, Oliver Kiković

Lektura: Tijana Repajić

Tehnički urednik: Vojislav

Bogdanović

UVODNA REČ

U mesecu aprilu, kada priroda otvara svoje pupoljke i ponovo pokazuje svu raskoš koja se skrivala tokom zime, širom sveta se obeležava Dan planete Zemlje. Pored brojnih ekoloških inicijativa, konferencija i edukativnih programa, sve više se postavljaju i filozofska pitanja o čovekovom mestu u svetu.

Možda takva pitanja zvuče kao „luksuz“ za većinu ljudi jer je borba za preživljavanje zauzela gotovo čitavo mentalno, psihičko i fizičko polje svakodnevnog života. Pre nekih stotinjak godina ljudi su zdušno verovali da će buduće generacije živeti u miru i blagostanju, da ćemo jednog dana rešiti problem ratova i gladi, kao i sve ostale nevolje koje pogađaju svet.

Pokazalo se da smo još daleko od toga i da ne možemo očekivati da će sistemi tražiti rešenja jer ih u suštini to ne zanima, osim kao maska koja skriva neke druge interese.

Kao filozofi, osećamo se dužni da uvek prvo postavimo pitanja o smislu i vrednostima, jer je izuzetno važno da znamo šta nas pokreće i na kojim vrednostima se to zasniva. Da li ćemo decu podučavati nesebičnosti, pravednosti i poštenju, ili svemu suprotnom tome?

Vreme je da se okrenemo sopstvenom centru. Najgore za čoveka je kada počne da misli ono što u stvari ne misli, da oseća ono što u stvari ne oseća i da prihvata i radi ono što inače nikada ne bi prihvatio ni radio kada bi slušao svoj unutrašnji glas.

Treba ojačati to ljudsko biće u nama. Njemu je usađeno da razlikuje dobro od lošeg, istinu od laži, pravdu od nepravde. Svaka naša slabost je svedok nemoći i nedostatka neke vrednosti koju nismo znali osvojiti. Zato podržimo tog unutrašnjeg diva u nama, jer kad on počne da otvara oči, videće mnoge šarene laže i tek tada može da usledi istinska promena u čoveku, a time i u svetu.

■ Uredništvo

LJUBAV PREMA PRIRODI

■ *Delija Steinberg Guzman*

RAZUMETI PRIRODU

Želimo da probudimo ljubav prema Prirodi zbog nje same, zbog njene vitalne vrednosti i zbog zahvalnosti koju joj dugujemo u svakom smislu: od toga što omogućava naš fizički život do izuzetnih poruka mudrosti koje nam pruža u svakom trenutku.

Priroda nije samo „ambijent“ ili dekoracija iz koje crpimo elemente neophodne za život. Ona je živo biće, veliko biće, nama teško razumljivo u njenoj neizmernosti i raznolikosti koja obuhvata bezbrojne oblike života, među koje ubrajamo i ljude. Nemoguće je poštovati Prirodu dok mislimo da smo mi i neka druga živa bića „poseban“ slučaj, da je Priroda jedno, a mi nešto drugo. Ili, u najboljem slučaju, u Prirodu ubrajamo stene, biljke i životinje. Spadaju li tu i nebrojeni nebeski svetovi?

Gde je danas naša sposobnost da učimo od žive Prirode? Uostalom, kako da učimo od nje ako se ne smatramo njenim delom? Kako da uspostavimo vezu s nečim što nam je strano? Kako da shvatimo pouku jedinstva koju nam ona daje ako se postavljamo van tog jedinstva?

Priroda je zaista puna neprocenjivih primera, ali moramo da uronimo u nju i da čitamo iz onoga što nam nudi, bez obzira na sve knjige koje nam stoje na raspolaganju. U raznim prilikama, duši nedostaje ovo drugo, tiho i jednostavno čitanje u kome se reči utišavaju, a ideje cvetaju. Kada stupimo u kontakt sa Prirodom, događa se sledeće čudo: u odsustvu reči, niču ideje, stare i nove, koje hiljadama puta iznova zaplamte u srcu onoga ko oseća da, iza svih promena koje su se dogodile u svetu, na Zemlji koja je naš dom – Priroda je oduvek bila i uvek će biti.

KURS
Upoznaj sebe

KOJE POBEDE SU STVARNO VAŽNE?

PRIJAVI SE

14. MAJ

ČETVRTAK / 18H

**BRANKOVA 24,
BEOGRAD**

[LINK DO PRIJAVE](#)

EKOLOŠKI PROBLEMI I PRAVA MERA

■ Marko Čumić

Ekološki problemi u današnjem svetu su sve **E**aktuelniji i prisutniji. Svi bismo želeli čistu i nezagađenu zemlju, vodu, vazduh i mesta u kojima živimo, ali ne i da promenimo svoj način života. Posledice čovekovog odnosa prema prirodi su mnogobrojne i odavno utiču na život na našoj planeti. Neki problemi su teže rešivi, neki lakše, a nekih dubljih dimenzija problema možda još uvek nismo ni svesni. Uopšteno pitanje koje možemo postaviti jeste: „da li uklanjamo uzroke ili posledice?“

Lakše je otkloniti posledice, ali bez uklanjanja uzroka one će se ponovo ispoljiti. Uzmimo kao primer sledeću situaciju: povremeno učestvujemo u ekološkim volonterskim inicijativama i čistimo prirodu od ljudskog otpada. Zadovoljni smo svojim učinkom,

očišćenom šumskom stazom ili rekom, ali na tim istim mestima otpad će se ponovo nakupiti.

Okrenimo se sada uzrocima. Živimo u svetu gde se uspeh država meri u sposobnosti proizvodnje dobara, a uspeh pojedinca u ostvarenoj zaradi ili kupovnoj moći. Takva postavka društvenih odnosa dovodi do niza složenih problema. Načelno, svi smo na strani ekologije, ne želimo fabrike ili eksploataciju prirodnih bogatstava u našoj bližjoj okolini, ali istovremeno svi koristimo razne elektronske uređaje, prevozna sredstva i proizvode drugih tehnologija koje negativno utiču na životnu sredinu.

Kako pronaći pravu meru u začaranom krugu ljudskih želja i potreba s jedne strane i degradacije životne sredine s druge strane?

REŠIĆEMO PROBLEM KROZ TEHNOLOGIJU

Jedan od pristupa ekološkim problemima je taj da ćemo ih rešiti kroz razvoj zelenih tehnologija i kontrolu emisije ugljen-dioksida koja je uzrokovana potrošačkim navikama društva u celini. Neosporno je da se na polju energetske efikasnosti ostvario napredak, tj. da svoje potrebe ostvarujemo uz manju potrošnju energije, ali smer kojim trenutno idemo nas vodi u neizvesnu trku. Pitanje je da li ćemo ovladati tehnologijom proizvodnje koja neće narušavati život na Zemlji ili ćemo do te mere degradirati životne uslove da ni tehnologija više neće moći da se razvija.

Možda će čovečanstvo jednoga dana ostvariti san o neograničenim količinama čiste energije, ali pitanje je gde bi nas to dovelo. Već odavno je istraživanjima dokazano da se deci kojoj se pruža sve, oduzima mogućnost za zdrav razvoj. Zašto to ne bi važno i za čovečanstvo?

Pojmovi kao što su tehnološki napredak, automatizacija, digitalizacija i tome slični, uzimaju se kao vrednosne smernice bez preispitivanja njihovih posledica po samog čoveka. Možda bi sve to i bilo u redu kada bi čovek makar svoje slobodno vreme usmerio ka razvoju svojih potencijala umesto dokolici i komforu.

Svako od nas poseduje iskustvo sopstvenog razvoja kroz prihvatanje odgovornosti, dok besmisao i nerad, s druge strane, dovode do niza psiholoških problema.

REŠIĆEMO PROBLEME ODBACIVANJEM TEHNOLOGIJE

Drugi pristup rešavanja ekoloških problema je ekstremno suprotstavljanje savremenim trendovima, odnosno odbacivanje tehnoloških dostignuća i vraćanje čoveka načinu života pre industrijske revolucije. Sve više mladih ljudi se odlučuje da život u velikim gradovima zameni prirodnim okruženjem i posveti se proizvodnji vlastite hrane i ostalih potrepština na tradicionalan način.

Ovakva postavka života može izgledati idilično sa stanovišta pojedinca, ali nam istorija pokazuje da su se civilizacijske tekovine stvarale u gradovima, mestima intenzivne ljudske komunikacije. Dostignuća na polju umetnosti, nauke, religije ili politike koja su inspirisala generacije i dala putokaz čovečanstvu, rezultat su pogodne društvene klime u kojoj čovek može da iskaže svoj puni potencijal. Da li bi jedan Solon, Mikelandelo ili Njutn, mogli ponuditi plodove svoga rada da nisu imali učitelje i da nisu bili deo zajednice?

DAKLE, GDE BI BILA PRAVA MERA U ODNOSU ČOVEKA I PRIRODE?

Grčki filozofi su često govorili o vrlini umerenosti, odnosno, o sposobnosti pronalaženja prave mere kao neophodnog alata za umeće življenja. Prava mera nije u aritmetičkoj sredini. Prava mera je sposobnost da u svakom trenutku znamo šta radimo, zbog čega to radimo i gde će to odvesti u budućnosti. Drugim rečima, to je pitanje smisla i sposobnosti da povežemo uzroke i posledice. Ako na ovaj način proširimo svest, sigurno je da ćemo pronaći rešenja o kojima danas ne možemo ni sanjati.

ZBOG ČEGA SE KAO DRUŠTVO BAVIMO EKOLOGIJOM?

Smisao koji dajemo ekološkim aktivnostima još uvek je antropocentričan. Želimo zdraviju hranu i vodu za sebe, želimo da dišemo čistiji vazduh, plašimo se da bi naša civilizacija mogla biti zbrisana ekstremnim vremenskim nepogodama, a sa njom i naš način života... Dakle, u društvu koje bismo ugrubo mogli podeliti na „zaštitnike prirode“ i „eksploatatore“ (iako takva podela nije realna) još uvek preovladava srednjovekovna slika sveta u kojoj je čovek posebna kreacija prirode i zauzima ekskluzivno mesto.

Dodeljujući sebi ovakav „povlašćen“ položaj prema prirodi, čovek je istovremeno postao i uzročnik zagađenja i njegova žrtva. Zagađenje na fizičkom planu je očigledno, ali da li ga jasno vidimo kada su u pitanju loše namere, kruti stavovi, manipulativne misli i čitav niz emocija i postupaka koje zagađuju život nama i drugima. Uzroci problema su unutar čoveka, a njihovo otklanjanje podrazumeva duboku promenu u svesti pojedinca.

ŠTA MOŽEMO UČINITI

Postoji i druga strana ljudske prirode, ona koja podrazumeva građenje zajedničkog života. Osnovni uslov za to je prevazilaženje egoizma. Svima nam je potrebno malo više skromnosti, malo više davanja i ljubavi koja će se širiti na svaki oblik života; i malo više volje i rada na prevazilaženju sopstvenih ograničenja. Jednom rečju, dajmo filozofiji – ljubavi prema mudrosti – prostora u sopstvenom životu, kao proverenom sredstvu za dekontaminaciju ljudskog bića.

ŠTA JE NOVO U NOVOJ AKROPOLI?

U Srbiji

Volonteri Nove Akropole iz Beograda i Novog Sada zasadili su više od 600 stabala topole u volonterskoj akciji, zajedno sa JP „Vojvodinašume“ u Bačkom Petrovom Selu.

Akropolitanci iz Novog Sada i Beograda su plesom, recitalima, kostimima i hranom oživeli duh drevne Kine i Japana.

Filozofski klub čitalaca se u prošlom periodu u Beogradu okupio dva puta. Učesnici su razgovarali o Konfucijevim Analektima i o delu Galeb Džonatan Livingston - Ričarda Baha.

ŠTA JE NOVO U NOVOJ AKROPOLI?

U svetu

Volonteri Nove Akropole iz Italije su nakon obilnih poplava u gradu Milanu, intervenisali i pružili podršku građanima sprečavajući širenje štete.

U Urugvaju su volonteri Nove Akropole oranzovali dobrovoljno davanje krvi.

Akropolitanci iz Grčke učestvovali su u akciji sadnje drveća.

Članovi Nove Akropole iz Češke bili su među učesnicima skijaške trke „Jizerska 25“ dugu 25 km.

PREDSTOJEĆI DOGAĐAJI

BEOGRAD:

PREDAVANJE I RADIONICA: EKOLOGIJA ČOVEKA

NEDELJA 19. APRIL 2026. U 10 Č, TRUDELJ, GORNJI MILANOVAC
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

PREDAVANJE I RADIONICA: SVAKODNEVNI HEROJ

ČETVRTAK 7. MAJ 2026. OD 18 Č.
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

KURS PRAKTIČNE FILOZOFIJE – UPOZNAJ SEBE

ČETVRTAK 14. MAJ 2026. OD 18Č

[LINK DO PRIJAVE](#)

PREDAVANJE I RADIONICA: MIT O ODISEJU

NEDELJA 21. JUN 2026. U 17 Č
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

FILOZOFSKI KLUB ČITALACA:

UTORAK 26.5.2026. U 18.30 ZVEZDOBROJCI – TESLA, PUPIN I MILANKOVIĆ
UTORAK 30.6.2026. U 18.30 MISLI – MARKO AURELIJE

ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

BRANKOVA 24, BEOGRAD

PRIJAVE NA: 065 82 12 384 | PREDAVANJA@NOVA-AKROPOLA.RS

PREDSTOJEĆI DOGAĐAJI

NOVI SAD:

PREDAVANJE: LEONARDO DA VINČI

PONEDELJAK 27. APRIL 2026. OD 19 Č.
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

EKO AKCIJA I PREDAVANJE: MRAVI I PČELE – MODEL SUŽIVOTA

SUBOTA 23 MAJ 2026, FRUŠKA GORA.
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

PREDAVANJE I FILOTEATAR: DEVET MUZA I PLATON

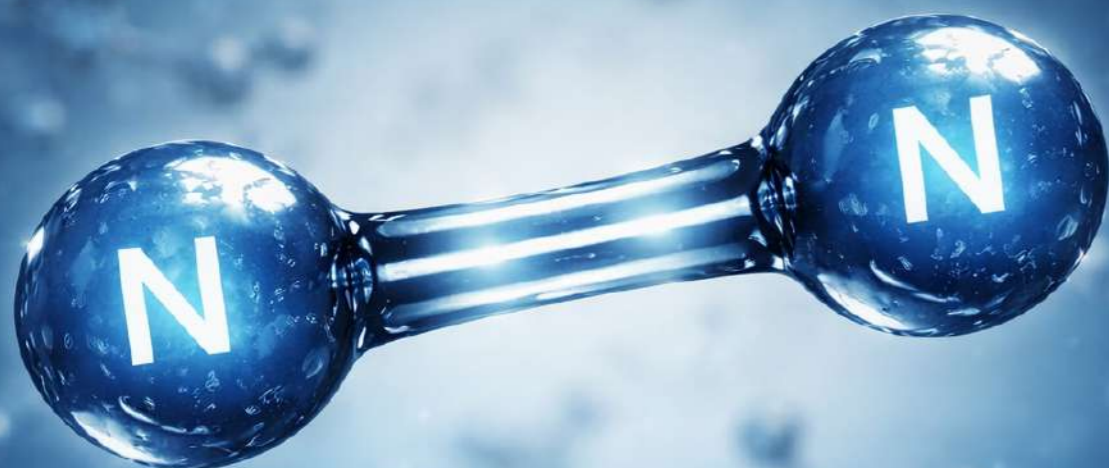
PETAK 12. JUN OD 19Č .
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

SONJE MARINKOVIĆ 12, NOVI SAD

PRIJAVE NA: 068 80 22 390 | NOVISAD@NOVA-AKROPOLA.RS

INSTAGRAM/NOVA_AKROPOLA_NOVI_SAD
INSTAGRAM/NOVA_AKROPOLA_BEOGRAD
FACEBOOK/NOVA.AKROPOLA.SRBIJA
YOUTUBE/@NOVA_AKROPOLA_SRBIJA

AZOTNI CIKLUS

■ Tijana Repajić

Azot je gradivni element proteina i ključna komponenta genetskog koda. Bez njega život kakav poznajemo ne bi postojao. Čak 78% vazduha čini molekularni azot (N_2), međutim, većina živih bića ne može da ga iskoristi u tom obliku.

Zbog toga u prirodi postoji složen skup biohemijskih procesa (azotni ciklus) koji omogućava transformaciju azota u oblike dostupne živim bićima.

Kako se to događa?

(1) Na početku se dva atoma azota drže za ruke i lebde u vazduhu. Nastane oluja i munja razdvoji atome. Jedan bez drugog, oni su sada brzi i nemirni i traže nekoga da se s njim udruže. Svaki od njih pronalazi molekul kiseonika i s njim uspostavlja vezu, a kada se oni sretnu s molekulima vode koje donosi kiša, nastaje nova zajednica – azotna kiselina, koju čine atomi azota, kiseonika i vodonika. Vodonik je s njima samo privremeno; kada svi oni s kišom dospeju u zemljište, vodonik odlazi kako bi pomogao u drugim procesima jer je mali i okretan i sa

svima lako komunicira. Bez vodonika, ostaje jon koji čine atom azota i tri atoma kiseonika. On se zove nitratni jon (NO_3^-) i njega biljke lako uzimaju iz zemlje.

Istovremeno se događa čitav lanac procesa gde glavnu ulogu igraju bakterije.

(2) Drugi par atoma azota ne živi tako visoko, već u vazduhu koji ispunjava pore zemljišta. Njega direktno pokupi bakterija koja tu živi, najčešće *Azotobacter* ili *Rhizobium*. Ona takođe razdvaja atome i ulaže puno energije da svakom od njih dodeli po tri atoma vodonika. Tako nastane grupica po imenu amonijak, koju čine azot i tri vodonika (NH_3). Taj amonijak u bakterijama ulazi u niz procesa gde azot na kraju postaje deo organskih molekula aminokiselina, proteina i nukleinskih kiselina.

(3) Ali *Azotobacter* i *Rhizobium* prave puno amonijaka. Jedan deo one iskoriste za svoj organizam, a drugi proslede u zemljište kako bi, nakon jednostavne transformacije, od amonijaka ponovo nastao nitratni jon koji biljke mogu da usvoje. Za tu transformaciju zadužena

je druga ekipa bakterija čiji su predvodnici *Nitrosomonas* i *Nitrobacter*.

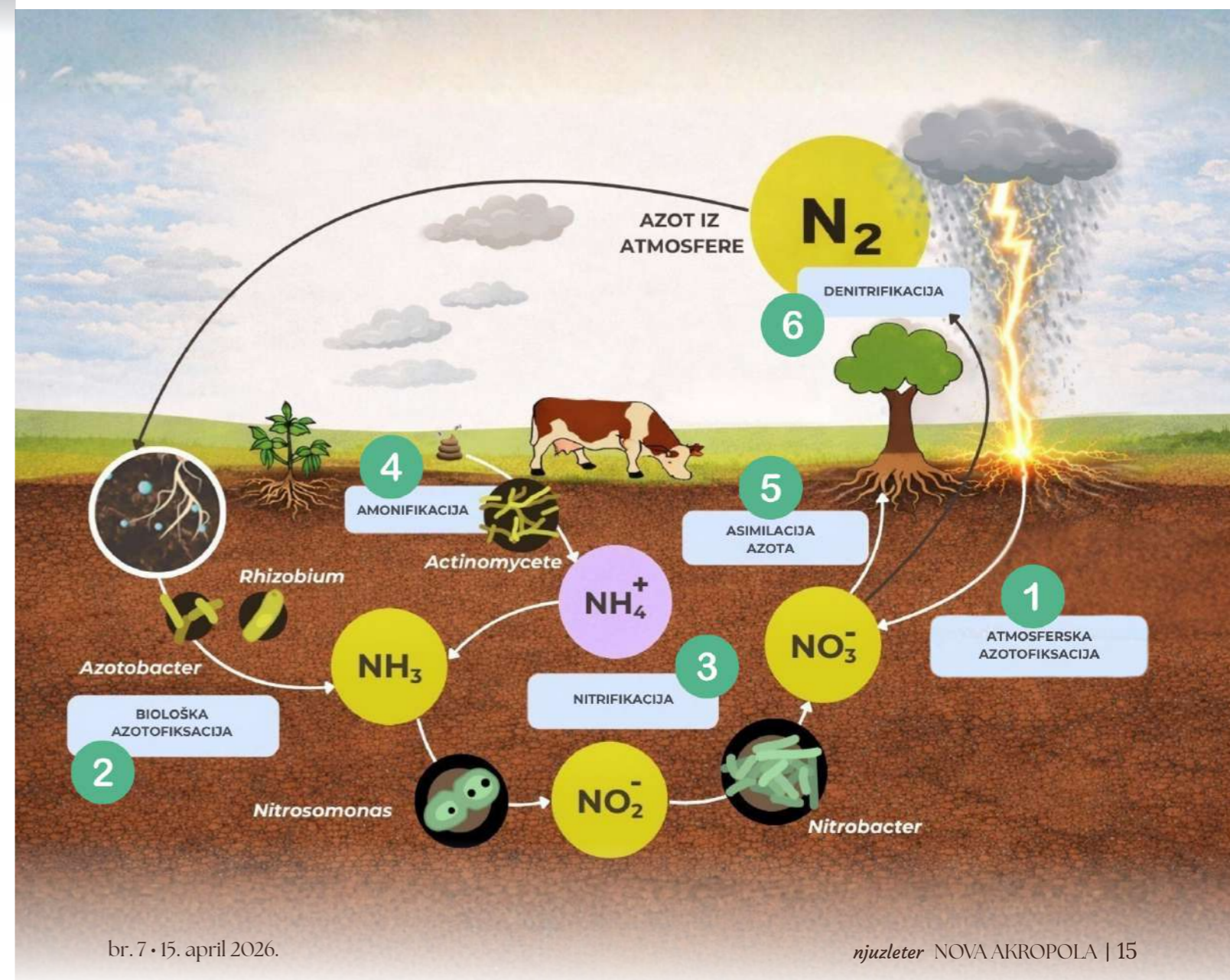
(4) Priroda je smislila još jedan način da se dođe do amonijaka, a taj proces ne počinje od azota u vazduhu, već od raznih živih bića. Azot je deo organizama biljaka i životinja – nalazi se u istim organskim molekulima kao i kod bakterija. Kada se uginuli organizmi, izmet ili drugi ostaci nađu u zemljištu, nastupi treća grupa bakterija, među kojima su najpoznatije *Actinomycete*, koje su sposobne da izvedu obrnut proces i vrate azot u oblik amonijaka.

Oba puta vode do onog nitratnog jona s početka priče. (5) Pored drugih molekula koje smo već spomenuli, biljke ga koriste i za izgradnju hlorofila pomoću kojeg se hrane preko procesa fotosinteze.

(6) Ciklus se zatvara tako što poslednja ekipa bakterija pretvara nitrata u molekule azota – dva atoma azota se ponovo hvataju za ruke i

dižu se u atmosferu, uspostavljajući ravnotežu različitih oblika azota.

Kako je, i pored sve svoje složenosti, skladan ovaj ciklus! Toliko je mnogo vrednih učesnika i stupnjeva u njemu. Pritom, sve što se stvori, iskoristi se: ne postoji konačan proizvod, ni višak koji ne učestvuje u procesu, niti šteta po bilo koga. Svako ima svoju nezamenljivu ulogu, radeći istovremeno i za sebe i za celinu.

A close-up photograph of several green leaves, likely from a plant like a geranium, showing a detailed network of veins. Numerous small, clear water droplets are scattered across the leaf surfaces, reflecting light and adding texture to the scene. The overall color palette is various shades of green, from light to dark, with the white highlights of the veins and droplets.

Svaka stvar u prirodi deluje prema
zakonima.

IMANUEL KANT